

LOGISTIKA MODERNOG POSLOVANJA I ORGANIZACIJA BIZNISA

LOGISTICS OF MODERN BUSINESS AND ORGANISATION OF BUSINESS

Dr Kristina Cvetković¹
prof. dr Ljiljana Arsić²

Rezime: Ostvariti moderno poslovanje i tradiciju kvaliteta u malom biznisu je vrlina. Često se postavlja pitanje: kako do modernog poslovanja uz organizaciju biznisa. Mali biznis se najčešće javlja u svim sferama društva, posmatra se i meri kvantitativno i kvalitativno. Najčešće se ispoljava u lokalnom karakteru, ostvaruje značajnu ulogu u razvijenoj privredi. Sagledavaju se metode rukovođenja i tipovi organizacije. Globalizacija najčešće uobličava preduzetničke ideje. Koristi se logistika uspešnog poslovanja.

Ključne reči: moderno poslovanje, organizacija biznisa, uspeh.

Abstract: To achieve the modern business, keeping traditional quality, in the small business is the virtue. We often ask the question: what is the modern small business? We often see the small business in all the levels of society. We are looking at it and measuring it in frame of quantity and quality. It appears more often in local ways and implements the very important part in developing economy. We perceive for managing methods and the organization forms. The globalization more then often forms the entrepreneur's ideas.

Key words: modern business, the business organization, success.

1. UVOD

Upravljanje se menja. Efikasno delovanje postaje zahtev i cilj. Vizija preduzeća kao celine je bitna. Srednji menadžment biva u stalnoj sprezi sa višim menadžmentom. Vizija je neophodna ona se povremeno saopštava da bi pojedinci shvatili dalji tok rada.

Biznis se uči. Najčešće su mladi ljudi bez iskustva i prakse. Najveći problem je što oni pokazuju samo standarde svoje zemlje i time se upravljaju. Bitno je sagledati sa strane i upoznati biznis drugih kompanija u cilju unapređenja svog poslovanja. Potrebno je paralelno sagledati svoj položaj na lokalnom i globalnom planu. Kompanija mora upoređivati i unapređivati svoje sopstvene standarde. Treba izbaciti nekonkurentne proizvode i uvesti nove, imati ličnu inicijativu, ugrađeno preduzetništvo, povezati tržište i proizvodnju. Istraživanje i razvoj je osnovni koncept koji treba prihvatiti. Da bi se organizaciona vitalnost obezbedila potrebno je da odgovornost bude decentralizovana, proces preduzetništva bude u prvom planu, da prati zahteve tržišta, prvo svojih ciljnih grupa korisnika i da logistički osluškuje zahteve koje treba da uskladi sa svojim mogućnostima. Sistem vrednosti dobija na ceni. Kultura kompanije se ogleda kroz organizaciju. Ostvariti strategiju

¹ Visoka poslovna škola stakovnih studija Kosovo Polje-Blace, ul. Kralja Petra prvog, br. 70., Blace, kristina.cvetkovic.tina@gmail.com

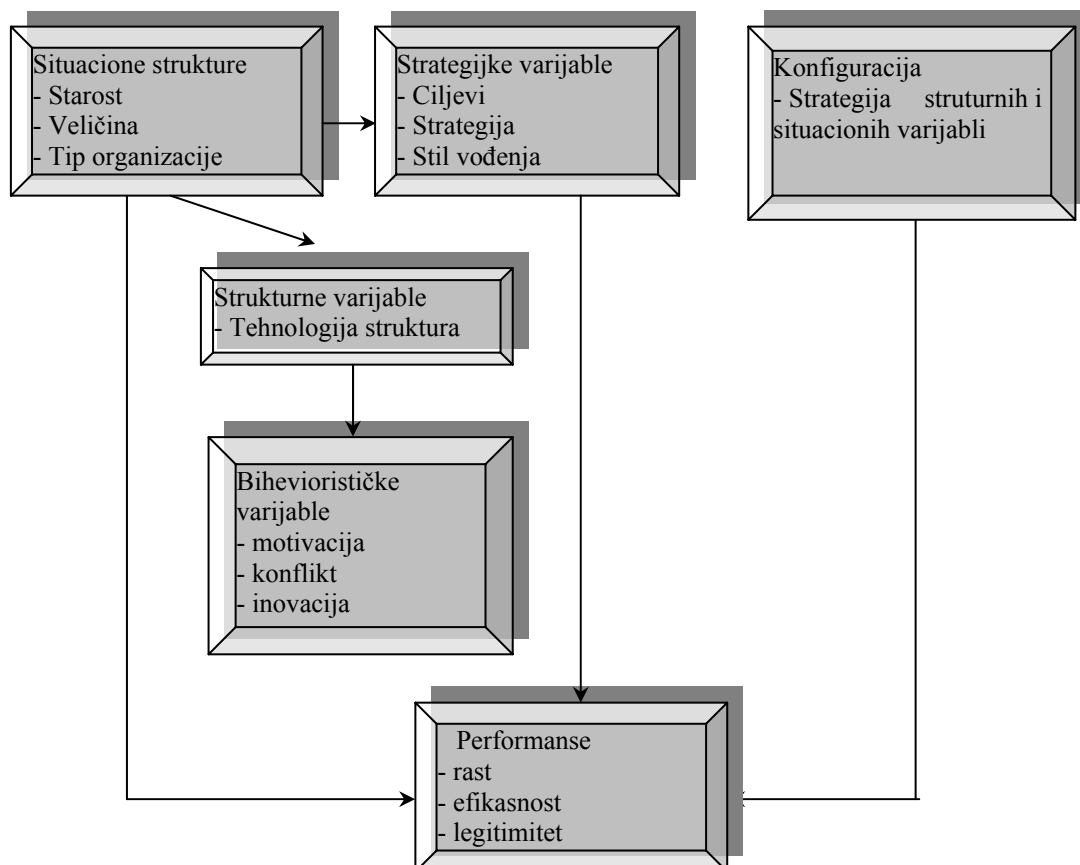
² Ekonomski fakultet Priština -Kosovska Mitrovica, ul. Kolašinska 156., K. Mitrovica, ljiljana.arsic@pr.ac.rs

razvoja je osnova novog upravljanja, koje mora biti na stalnoj relaciji (da od šume nevidimo drveće i od drveća nevidimo šumu), razvojne mogućnosti preduzeća koje unapređuju njegovu efektivnost i efikasnost.

1. MODERNO POSLOVANJE

Strategije se javljaju kao periferni načini za obavljanje menadžment aktivnosti. Neki teoretičari smatraju da je bitno smanjiti broj radnika u odnosu na povećani broj menadžera. Toffler nasuprot smatra da firma budućnosti mora da se organizuje na svom intelektu, ona mora da reši probleme. Menadžer je čovek preporoda, on ubeđuje, donosi odluke, on je planer i strateg. Bitno je da se bavi eksperimentalnim aktivnostima zato benchmarking predstavlja idealnu soluciju za takvu uspešnost. Nekada je marketing totalno negiran, sada je previše naglašen i smatra se čarobnim štapićem. On je neophodan i uspešan ali samo uz preduslov da je dobar i potpun. Tehnološke i strukturne promene u nacionalnim ekonomijama daju svoj uticaj na svetsku privredu u međunarodnoj razmeri. Adekvatne promene u organizacijama su praktično nužne. Najčešće je to promena proizvoda, konkurencije, prelaskom iz jedne faze životnog ciklusa proizvoda u drugi Dracker je već odavno izgovorio ***postalo je jasno da je svetska privreda ta koja predvodi a ne neka nacionalna ekonomija.***

Merilo valjanosti neke organizacije izražava se u postignutim rezultatima. Savremena organizacija je upravljački tim (slika 1) koji može da unapredi poslovanje i poboljša svoje performanse. Dobro dizajnirana organizaciona struktura je pretpostavka i uslov da strategija bude efektivno implementirana ukoliko želi da firma efikasno odgovori na promene.

Slika 1. Model organizacije (osnovni uticaj adekvatne kombinacije situacionih strateških i strukturnih varijabli na performanse preduzeća)³

³ Izvor: Inovativno preduzeće, upravljanje dinamikom tehnologije i razvoj inovativne organizacije, redaktor Maja Levi- Jakšić, Beograd,1995., str. 81.

Teško se može reći da menadžer poseduje sve sposobnosti koje su nužne za uspešnost, zato je preporučljivo da ih dopunjuje u timu. On mora da bude proizvođač, upravljač, preduzetnik, integrator. Ključna reč za razvoj nove organizacije je inovacija. Može se reći da je razvoj naučno-tehnološkog progressa ostvarljiv kroz pronalazaštvo (invenciju), proces prve primene (inovacije), i proces širenja (difuzije).⁴ Inovacija ima karakter funkcije štednje faktora proizvodnje.⁵ Početna forma procesa upravljanja je poslovna strategija, organizaciona struktura i način upravljanja. Inovativno ponašanje je podloga za takmičarsko pozicioniranje aktivnosti.

Logistika je važan alat za upravljanje, koji doprinosi ostvarenju strateških, taktičkih ili operativnih ciljeva organizacije poslovanja koja se ostvaruje preko efikasnog upravljanja proizvodnim kapacitetima, materijalom, tokovima informacija, kao i finansijskim sredstvima. Za razliku od tradicionalnog pristupa obezbeđivanja kontinuiranog rada preduzeća koji se bazirao na visokim stopama upotrebe opreme, maksimalno velikim zalihama materijalnih resursa kako bi se obezbedilo neometano pružanje usluga potrošačima, logistički koncept organizacije proizvodnje je usmeren na eliminisanje viška akcija, smanjenje vremena izvršenja proizvodnje, transporta i skladištenja, eliminiše iz asortimana proizvode za koje ne postoji potrošačka tražnja, obezbeđuje saradnja sa dobavljačima i kvantitativnu i kvalitativnu fleksibilnost proizvodnih kapaciteta. Princip logističkog menadžmenta je pristup napuštanja tradicionalne ponude za upravljanjem i prebacivanje kontrole na logističke sisteme. Logistiki sistem čine složene organizacione strukture i ekonomski sistemi sa povratnim informacijama, koji obavljaju određene funkcije i operacije logistike, koja se sastoji od međusobno povezanih elemenata.

Osnovni principi logističkog sistema koji zadovoljavaju koncept savremenog upravljanja su:

1. Koncentracija na potrebe potrošača, usvajanje standarda na nivou logistike, korisnički servis, orijentacije svih zaposlenih za postizanje potrebnog nivoa logističke usluge;
2. Integracija faktora okoline, obezbeđujući fleksibilnost i prilagodljivost sistema;
3. Razvoj regulatornih uslova za logistiki sistem, parametri protoka i rezultati poslovnih procesa i
4. Maksimalno smanjenje grešaka, propusta, nedoslednosti, slabosti u sistemu, kontinuirano unapređenje procesa, procedura i regulative; postizanja potrebnog nivoa efektivnosti sistema logistike.

Menadžment mora da adekvatno koristi alate i određene metodologije kako bi obezbedio uslove za donošenje odgovarajućih strategijskih odluka. Uspešnost menadžmenta zavisi od izbora odgovarajuće strategije u funkciji cilja, a njegova efikasnost uslovljena je mogućnošću evoluiranja u skladu sa promenama u okruženju. U tabeli br. 1 data je komparacija tradicionalnog i inovativnog menadžmenta.

Tabela 1. Tradicionalni menadžment u poređenju sa inovativnim

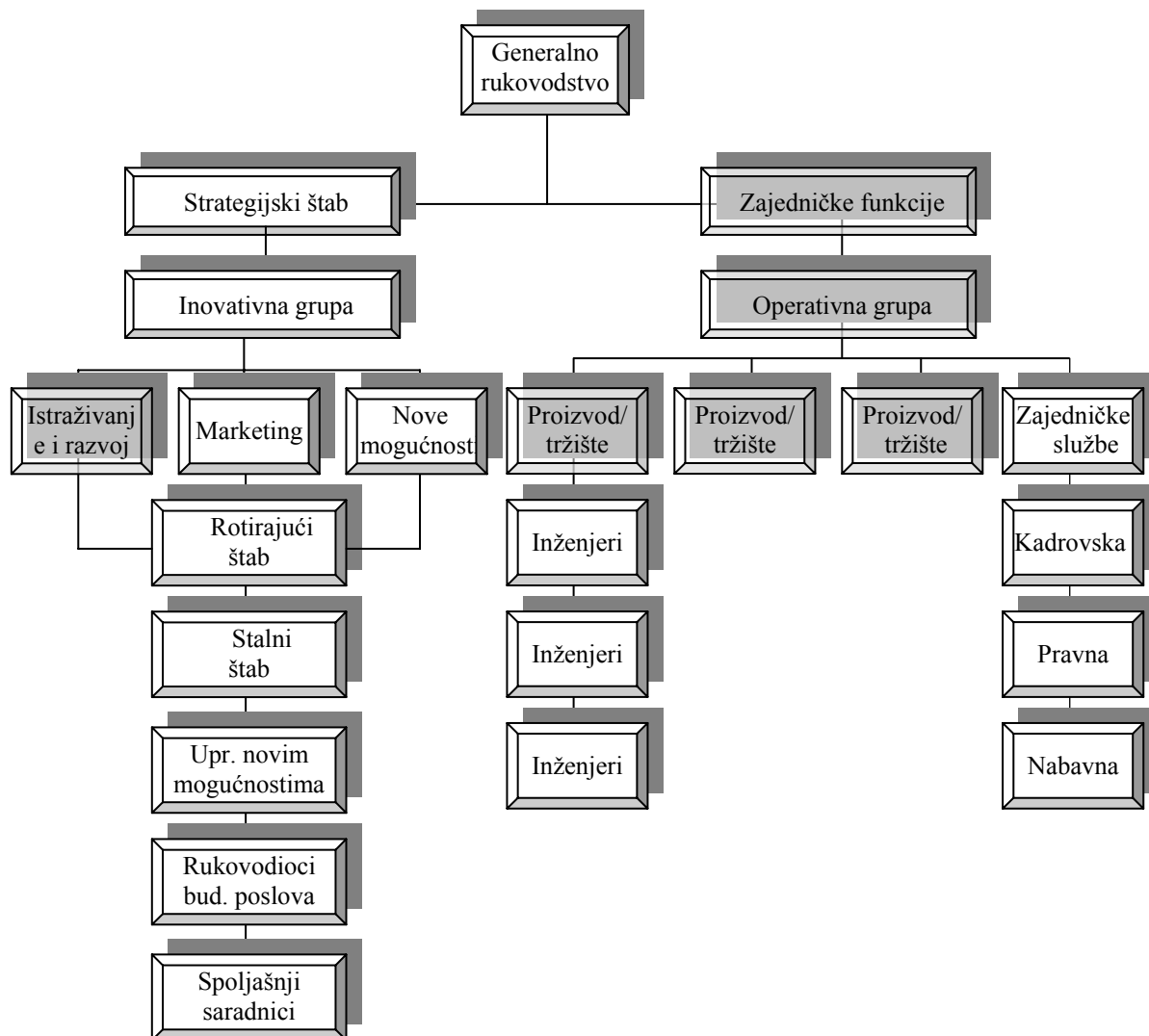
Tradicionalni menadžment		Inovativni menadžment
Oslanjanje na pravila i dogovore(konvencija)	↔	Preispitivanje pravila i dogovora (konvencija)
Opsežne analize	↔	Ekperimentisanje
Nepoverenje prema novim idejama	↔	Aktivno traženje novih ideja
Smanjenje nesigurnosti	↔	Podnošenje nesigurnosti
Izbegavanje grešaka	↔	Dopuštanje grešaka
Održavanje reda i poretka	↔	Dopuštanje nereda i zbrke
Sigurnost putem opsežnih analiza	↔	Sigurnost uz sposobne saradnike

Uspešna organizacija ima slobodu u poslovanju, neuspešna je centralističkog karaktera. Uspešna ima jedinstvenu organizacionu strukturu, neuspela je komplikovana. Uspešna ima jasnu

⁴ Schumpeter, J.A., "Kapitalizam, socijalizam, demokratija", Kultura, Beograd 1960., str. 82-83.

⁵ Popović K., "Naučno-tehnički progres i informatička privreda", magistarski rad, Priština, 2000., str. 112.

predstavu o budućnosti, o rukovođenju i zajedničke ciljeve, dok je neuspješna usmerena na nepoznata područja, dok su im rukovodioci iznad oblaka. Faktori koji utiču na inovativni proces su: faktori organizacione strukture, situacioni faktori. Upešna organizacija usmerena je na akciji, neuspela ima dugu analizu i komplikovano odlučuje. Prva je usmerena na tržište, druga proizvodi nepotrebne proizvode. Inovacija kreira resurse. Stagnacija kod organizacija može napraviti barijeru kod inovacija.

Slika 2. Inovativna organizaciona struktura⁶

Najveća žrtva u inovativnoj organizaciji je težnja ka specijalizaciji, koja ostvaruje povećanu efikasnost, žrtvuje znanje potrebno za uspešnu inovaciju, čime organizacije iskustvom čine inovacije poboljšanja proizvoda. Takođe se u ovoj organizaciji treba obezbediti upravljanjem rastom. Treba naći prave proizvode za prava tržišta i to u pravo vreme. Inovativna organizacija (slika 2) u budućnosti će s pravom, menadžment inkorporirati u sebe i nove ideje sprovesti u realnost.

2. MENADŽMENT U ORGANIZACIJI BUDUĆNOSTI

Međunarodna konkurencija i stepen iskorišćene tehnologije u velikoj meri pospešuje nivo organizacije u budućnosti. Globalno tržište i njegov rast je stvarnost, a uspeh firmi na njemu potreba i želja. Manja preduzeća svoje poslovanje šire na inostrano tržište van svoje zemlje matice, na primer

⁶ Izvor: Ansaf, I., Decklekk, P., Hayes L., from Strategic planning to Strategic Management, Jonh Wiley and Sons, New York, 1976., str. 169, preuzeto od Inovativno preduzeće, Beograd.

veliki broj japanskih kompanija proširile su svoje poslovanje na evropsko i američko tržište. To je zapravo odnos ekonomske moći istoka i zapada.

Nova organizacija će pospešiti srednji menadžment, smatra se da će decentralizacija jačati. Organizacija bi se trebala socijalizovati tj. da će se poslovi raditi po principu *rada na paketu*, pa *guru*- kretanje organizacije između kooperativnosti i individualizma. Neki teoretičari smatraju da će se javiti organizacija za samousluživanje. Bitna je i tehnološka osnova, projektovanje pomoću kompjutera i integralni proizvodni sistem. Na makro nivou njihovo delovanje ispoljava se u pravcu deregulacije, privatizacije i demokratizacije političkih procesa. Akcenat će se staviti na procese a ne radne zadatke, a prilagođenost promenama biće najbitnija stvar. Uz teorije sistema Koontz navodi šest načina upravljanja, da bi se kasnije izdvojili jedanaest jasno izdvojenih pristupa. Pristup socio-tehnoloških sistema razvio je Tavistock institut za međuljudske odnose u Engleskoj, organizaciju sačinjavaju dva sistema: socijalni i tehnički.

Sistemski pristup posmatra organizaciju kao celinu. Situacioni (kontingenti) po Stoneru i Wankelu identifikuje koje će tehnike biti iskorišćene. Upravljačke uloge (Minsberg), identifikuju ulogu menadžera, koja može biti:

- a) interpersonalna,
- b) informaciona i
- c) uloga odlučivanja.

Neka istraživanja o odgovornosti menadžera ukazuju na deset glavnih tipova aktivnosti menadžera:

- dugoročno planiranje,
- kontrolisanje,
- promatranje okruženja,
- nadgledanje,
- kontrolisanje,
- odnosi sa aktuelnim i budućim potrošačima, kao marketing,
- odnosi sa organizacijama iz okruženja,
- konsultacije unutar organizacije i
- monitoring proizvoda i usluga.

Dakle, osnovne funkcije upravljanja su: planiranje i kontrolisanje.⁷

Budućnost u odlučivanju u organizacijama svešće se na informacione sisteme. "Evropske teorije zasnivaju svoja istraživanja na mikroekonomskom pristupu u organizaciji i predlažu nekoliko modela koji opisuju uticaj informatičke tehnologije na organizaciju. Jedan od najprihvatljivijih modela je takozvani mikroekonomski model koji tehnologiju mikroekonomskih sistema tretira kao faktor produktivnosti i koja supstituiše kapital i rad, jer cene ovih tehnologija kontinuirano rastu."⁸

Tako je jedna od osnovnih funkcija informacionih sistema da menadžerima snabdevajući ih potrebnim informacijama omogući uvid u ponašanje organizacije.

Da bi se došlo do idealnog sklada čoveka i rada potrebno je sagledati poziciju inovativne organizacije uz psihološku dimenziju; a tu uključujemo:⁹

- osobine nosioca kreativne promene u organizaciji,
- kreativnu klimu,
- motivaciju za rad i
- psihološke probleme rukovođenja inovativnom organizacijom.

Vodeći ljudi donose nove sugestije i predloge.¹⁰

⁷ Balaban N., Đurković, J., Ristić, Ž., Trinić, J., "Informacioni sistemi u menadžmentu", Beograd, 2002., str. 22.

⁸ Isto, str. 66-67.

⁹ Grupa autora, Inovativno preduzeće (Upravljanje dinamikom tehnologije i razvoj inovativne organizacije), redaktor: Maja Levi-Jakšić, Beograd, 1995., str. 255-281.

¹⁰ Toffler, A., "The Adaptive Corporation", Pen Book, 1985., str. 97.

3. ZAKLJUČAK

Moderno poslovanje jeste ono koje donosi uspeh, zagarantovano trajanje i profit. Samoocenjivanje je konstruktivan način fokusiranja na identifikaciju područja poboljšanja. Potrebno je ugraditi uspehe, preispitati kontinuirane procese, širiti ideje, poboljšati klimu kreativnosti, meriti proces prema poslovnim ciljevima, razvija se način motivisanja, identifikuju se prioriteta, mere rezultati. Logistički gledano uz poslovnu logistiku moramo proučavati tokove i transformacije ekonomskih sadržaja u samom preduzeću. Moraju se koristiti metode, tehnike, za prevazilaženje prostorne i vremenske dimenzije ciklusa reprodukcije. Korišćenjem zadatog cilja uz poslovnu logistiku i moderno poslovanje organizacije biznisa utiče se na povećanje efikasnosti poslovanja putem ubrzanja cirkulacije angažovanih sredstava. Moderno poslovanje u sebi mora da sadrži trendove, promene, razvoj, planiranje, organizaciju tokova materijala, informacija i vrednosti u reprodukciji zasnovanom na samim ciljevima preduzeća, na njegovoj misiji i strategiji.

Izdvajaju se zahtevi za identifikacijom i praćenje kretanja elemenata ciklusa reprodukcije, vrši se istraživanje i analiza tokova sa stanovišta ciljeva preduzeća, uopštavaju se zakonitosti i principi odvijanja tokova, definišu se modeli, tehnike i metode rada, vršenje evaluacije rezultata ostvarenog rada i poslovanja.

LITERATURA

- [1] Adižes, I., "Životni ciklus preduzeća", Agora, Beograd, 1991.
- [2] Adamović, Ž., Sajfert, Z., "Menadžment benčmarking proces", Tehnički fakultet-"Mihajlo Pupin", Zrenjanin, 2004.
- [3] Ansaf, I., Decklekk, P., Hayes, L., from Strategic planning to Strategic Management, Jonh Wiley and Sons, New York, 1976.
- [4] Ambrosini, V., with Johnson, G. and Scholes, K., "Exploring techniques of Analysis and Evaluation in Strategic Menagement", Prentice Hall Europe, 1998.
- [5] Atkinson, A., Banker, R.D., Kaplan, R.S., Young, S.M., "Management accounting", Prentice-Hall, Inc., 1999.
- [6] Balaban, N., Đurković, J., Ristić, Ž., Trninić, J., Informacioni sistemi u menadžmentu, Beograd, 2002.
- [7] Grupa autora, Inovativno preduzeće (Upravljanje dinamikom tehnologije i razvoj inovativne organizacije), redaktor: Maja Levi-Jakšić, Beograd, 1995.
- [8] Mašić, B., "Strategijski menadžment", Univerzitet BK, Beograd, 2001.
- [9] Popović K., "Naučno-tehnički progres i informatička privreda", magistarski rad, Priština, 2000.
- [10] Schumpeter, J.A., "Kapitalizam, socijalizam, demokratija", Kultura, Beograd 1960.
- [11] Stoner, J., Freeman, E., Gilbert, D., Menagement, Prentice hall Internacional Editions, Sixt edition, 1995.
- [12] Toffler, A., "The Adaptive Corporation", Pen Book, 1985.
- [13] Watson, G. H. "Strategic Benchmarking: How to rate your Company s Performance against the World s Best", John Njiley and Sons, Inc. New York, 1993.